

## DIREKTIVE

## DIREKTIVA 2008/52/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 21. maja 2008

## o nekaterih vidikih mediacije v civilnih in gospodarskih zadevah

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ter zlasti člena 61(c) in druge alineje člena 67(5) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora <sup>(1)</sup>,

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe <sup>(2)</sup>,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Skupnost si je postavila cilj, da ohranja in razvija območje svobode, varnosti in pravice, na katerem je zagotovljeno prosto gibanje oseb. V ta namen mora Skupnost med drugim sprejeti ukrepe na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, ki so potrebni za pravilno delovanje notranjega trga.

(2) Načelo dostopa do sodnega varstva je temeljnega pomena in zaradi omogočanja lažjega in boljšega dostopa do sodnega varstva je Evropski svet na zasedanju v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 države članice pozval, da oblikujejo alternativne izvensodne postopke.

(3) Svet je maja 2000 sprejel sklepe o alternativnih načinih reševanja sporov po civilnem in gospodarskem pravu, v katerih navaja, da je vzpostavitev temeljnih načel na tem področju bistven korak k omogočanju ustreznega razvoja in delovanja izvensodnih postopkov za poravnavo sporov v civilnih in gospodarskih zadevah in s tem k poenostavitvi in izboljšanju dostopa do sodnega varstva.

(4) Komisija je aprila 2002 predstavila zeleno knjigo alternativnih načinov reševanja sporov v civilnem in gospodarskem pravu, v kateri je povzela dejansko stanje v zvezi z alternativnimi načini reševanja sporov v Evropski uniji in začela obsežna posvetovanja z državami članicami in zainteresiranimi stranmi o možnih ukrepih za spodbujanje uporabe mediacije.

(5) Cilj zagotavljanja boljšega dostopa do sodnega varstva, ki je del politike za vzpostavitev območja svobode, varnosti in pravice Evropske unije, bi moral vključevati dostop do sodnih in izvensodnih načinov reševanja sporov. Ta direktiva bi morala prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga, zlasti glede razpoložljivosti storitev mediacije.

(6) Mediacija lahko zagotavlja stroškovno učinkovito in hitro izvensodno reševanje sporov v civilnih in gospodarskih zadevah s pomočjo postopkov, prilagojenih potrebam strank. Za dogovore, dosežene v mediaciji, je verjetneje, da se bodo izvajali prostovoljno in pomagali ohraniti prijateljski in trajnostni odnos med strankami. Te prednosti postanejo še izrazitejše v primerih s čezmejnimi elementi.

(7) Da bi nadalje spodbudili uporabo mediacije in zagotovili, da se lahko stranke, ki se zatečejo k mediaciji, zanesejo na predvidljiv pravni okvir, je treba uvesti okvirno zakonodajo, v kateri so obravnavani zlasti ključni vidiki civilnih postopkov.

(8) Določbe te direktive bi se morale uporabljati le za mediacijo v čezmejnih sporih, vendar državam članicam nič ne bi smelo preprečevati uporabe teh določb tudi v notranjih postopkih mediacije.

(9) Ta direktiva na noben način ne bi smela preprečevati uporabe sodobnih komunikacijskih tehnologij v postopku mediacije.

<sup>(1)</sup> UL C 286, 17.11.2005, str. 1.

<sup>(2)</sup> Mnenje Evropskega parlamenta z dne 29. marca 2007 (UL C 27 E, 31.1.2008, str. 129), Skupno stališče Sveta z dne 28. februarja 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in stališče Evropskega parlamenta z dne 23. aprila 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

- (10) Ta direktiva bi se morala uporabljati za postopke, v katerih poskušata dve ali več strank v čezmejnem sporu prostovoljno s pomočjo mediatorja doseči sporazumni dogovor za rešitev spora. Uporabljati bi se morala v civilnih in gospodarskih zadevah. Za pravice in obveznosti, o katerih stranke v skladu z ustrezno veljavno zakonodajo ne morejo svobodno odločati, pa naj se ne bi uporabljala. Takšne pravice in obveznosti so zlasti pogoste v družinskem in delovnem pravu.
- (11) Ta direktiva se ne bi smela uporabljati za predpogodbena pogajanja ali postopke sodne narave, kot so določeni sodni poravnalni postopki, pritožbeni postopki potrošnikov, arbitraža in imenovanja izvedencev, ali za postopke, ki jih vodijo osebe ali organi, ki izdajajo pravno zavezujoča ali nezavezujoča uradna priporočila za reševanje spora.
- (12) Ta direktiva bi se morala uporabljati za primere, v katerih sodišče stranke napoti na mediacijo ali pa je mediacija predpisana z notranjim pravom. Če notranje pravo sodniku omogoča opravljati vlogo mediatorja, bi se nadalje morala ta direktiva uporabljati tudi za mediacijo, ki jo vodi sodnik, ki ni pristojen za noben sodni postopek v zvezi z zadevo ali zadevami, ki so predmet spora. Ta direktiva pa ne bi smela zajemati poskusov sodišča ali sodnika, ki mu je zadeva predložena v reševanje, v okviru sodnega postopka o zadevnem sporu, ali primerov, v katerih sodišče ali sodnik, ki mu je bila zadeva predložena, za pomoč ali nasvet zaprosi pristojno osebo.
- (13) Mediacija, predvidena v tej direktivi, bi morala potekati prostovoljno, tako da stranke same vodijo postopek, ter ga lahko organizirajo tako kot želijo, in zaključijo, kadar želijo. Vseeno bi moralo biti sodiščem v skladu z notranjim pravom omogočeno, da postopek mediacije časovno omejijo. Poleg tega bi morala sodišča imeti možnost opozarjanja strank na možnost mediacije, kadar je to ustrezno.
- (14) Nobena določba te direktive ne bi smela posegati v nacionalno zakonodajo, ki določa, da je mediacija obvezna oziroma povezana s spodbudami ali sankcijami, pod pogojem, da takšna zakonodaja strankam ne preprečuje uveljavljati njihovih pravic v sodnem sistemu. Prav tako ta direktiva ne bi smela na noben način vplivati na obstoječe, samoregulirane sisteme mediacije, če ti obravnavajo vidike, ki jih ta direktiva ne zajema.
- (15) Da se zagotovi pravna varnost, bi bilo treba v tej direktivi navesti datum, ki je odločilen za ugotovitev, ali je spor, ki ga poskušajo stranke rešiti z mediacijo, čezmejni spor. Če o tem ni pisnega dogovora, bi morale veljati, da stranke soglašajo z uporabo mediacije v trenutku, ko sprejmejo posebne ukrepe za začetek postopka mediacije.
- (16) Da bi zagotovili potrebno medsebojno zaupanje glede zaupnosti, učinka na prekluzivne in zastaralne roke ter priznavanja in izvrševanja dogovorov, doseženih v mediaciji, bi morale države članice na ustrezen način spodbujati usposabljanje mediatorjev in uvedbo učinkovitih mehanizmov nadzora kakovosti v zvezi z zagotavljanjem storitev mediacije.
- (17) Države članice bi morale opredeliti takšne mehanizme, ki lahko vključujejo tudi uporabo tržno zasnovanih rešitev, od njih pa se s tem v zvezi ne bi smelo zahtevati, da zagotovijo kakršno koli financiranje. Cilj mehanizmov bi moral biti ohranjanje prožnosti postopka mediacije in avtonomije strank ter zagotavljanje učinkovite, nepristranske in strokovne mediacije. Mediatorji bi morali biti seznanjeni z Evropskim kodeksom ravnanja mediatorjev, ki bi moral biti prek interneta na voljo javnosti.
- (18) Na področju varstva potrošnikov je Komisija sprejela uradno priporočilo <sup>(1)</sup> o določitvi minimalnih meril kakovosti, ki bi jo morali izvensodni organi, vključeni v sporazumno reševanje potrošniških sporov, ponuditi uporabnikom. Vse mediatorje ali organizacije s področja uporabe priporočila, bi bilo treba spodbuditi k upoštevanju v njem določenih načel. Da bi olajšali razširjanje informacij, ki se nanašajo na te organe, bi morala Komisija vzpostaviti podatkovno bazo o izvensodnih postopkih, ki po mnenju držav članic izpolnjujejo načela tega priporočila.
- (19) Mediacija ne bi smela veljati za slabšo možnost od sodnih postopkov v smislu, da bi bilo izvajanje dogovorov, doseženih v mediaciji, odvisno od dobre volje strank. Države članice naj bi zato strankam pisnega dogovora, doseženega v mediaciji, zagotovile izvršljivost vsebine njihovega dogovora. Država članica bi lahko izvršljivost dogovora zavrnila le, če je njegova vsebina v nasprotju z zakonodajo te države članice, vključno z njenim mednarodnim zasebnim pravom, ali če njena zakonodaja ne predvideva izvršljivosti vsebine določenega dogovora. To bi se lahko zgodilo, če obveznosti, določene v dogovoru, po naravi niso izvršljive.
- <sup>(1)</sup> Priporočilo Komisije 2001/310/ES z dne 4. aprila 2001 o načelih za izvensodne organe, ki so vključeni v sporazumno reševanje potrošniških sporov (UL L 109, 19.4.2001, str. 56).

- (20) Vsebina dogovora, doseženega v mediaciji, ki je bila razglašena za izvršljivo v eni državi članici, bi morala biti v skladu z veljavno zakonodajo Skupnosti ali notranjim pravom priznana in razglašena za izvršljivo v drugih državah članicah. Podlaga za to bi na primer lahko bila Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah <sup>(1)</sup> ali Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in v sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo <sup>(2)</sup>.
- (21) Uredba (ES) št. 2201/2003 izrecno določa, da je pogoj za izvršljivost dogovorov med strankami v drugi državi članici njihova izvršljivost v državi članici, v kateri so bili doseženi. V primeru, da vsebina v mediaciji doseženega dogovora v družinskopravni zadevi ni izvršljiva v državi članici, v kateri je bil dosežen dogovor in vložena zahteva za njegovo izvršljivost, ta direktiva ne bi smela spodbujati strank, da obidejo zakon te države članice s tem, da dosežejo izvršljivost dogovora v drugi državi članici.
- (22) Ta direktiva ne bi smela vplivati na predpise držav članic glede izvršbe dogovorov, doseženih v mediaciji.
- (23) Zaupnost v postopku mediacije je pomembna, zato bi morala ta direktiva zagotoviti minimalno stopnjo združljivosti predpisov, ki urejajo civilni postopek, in sicer v zvezi z načinom, kako varovati zaupnost mediacije v vseh naknadnih civilnih in gospodarskih sodnih postopkih ali pri arbitraži.
- (24) Da bi stranke spodbudili k uporabi mediacije, bi morale države članice zagotoviti, da njihovi predpisi o zastaralnih in prekluzivnih rokih strankam ne preprečujejo dostopa do sodišča ali arbitraže v primeru neuspešne mediacije. Države članice bi morale zagotoviti, da se ta cilj doseže, čeprav ta direktiva ne usklajuje nacionalnih predpisov o zastaralnih in prekluzivnih rokih. Na določbe o zastaralnih in prekluzivnih rokih v mednarodnih sporazumih, kot se izvajajo v državah članicah, na primer na področju prava prometa, ta direktiva ne bi smela vplivati.
- (25) Države članice bi morale spodbujati zagotavljanje informacij širši javnosti o tem, kako stopiti v stik z mediatorji in organizacijami, ki zagotavljajo storitve mediacije. Prav tako bi morale spodbuditi odvetnike, da svoje stranke obvestijo o možnosti mediacije.
- (26) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje <sup>(3)</sup> se države članice spodbuja, da za svoje potrebe in v interesu Skupnosti izdelajo in objavijo lastne tabele, ki naj, kolikor nazorno je to mogoče, prikažejo korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos v nacionalno pravo.
- (27) Ta direktiva si prizadeva spodbujati temeljne pravice in upošteva načela, ki so priznana zlasti v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah.
- (28) Ker cilja te direktive države članice ne morejo zadovoljivo doseči in jih zaradi obsega ali učinkov ukrepov lažje doseže Skupnost, lahko Skupnost sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne prekoračuje okvirov, potrebnih za doseganje tega cilja.
- (29) V skladu s členom 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske, priloženega Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, sta Združeno kraljestvo in Irska sporočila, da želita sodelovati pri sprejetju in uporabi te direktive.
- (30) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zanjo zato ni zavezujoča niti se v njej ne uporablja –

<sup>(1)</sup> UL L 12, 16.1.2001, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 1791/2006 (UL L 363, 20.12.2006, str. 1).

<sup>(2)</sup> UL L 338, 23.12.2003, str. 1. Uredba, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 2116/2004 (UL L 367, 14.12.2004, str. 1).

<sup>(3)</sup> UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

#### Člen 1

##### Cilj in področje uporabe

1. Cilj te direktive je olajšati dostop do alternativnega reševanja sporov in spodbuditi mirno reševanje sporov s spodbujanjem uporabe mediacije in zagotavljanjem uravnoveženega odnosa med mediacijo in sodnimi postopki.

2. Ta direktiva se uporablja v čezmejnih sporih v civilnih in gospodarskih zadevah, razen za tiste pravice in obveznosti, s katerimi stranke po ustrezni veljavni zakonodaji ne morejo razpolagati. Ne uporablja se zlasti v davčnih, carinskih ali upravnih zadevah ali glede odgovornosti države za dejanja in opustitve pri izvajanju državne oblasti („*acta iure imperii*“).

3. Za namene te direktive „država članica“ pomeni vse države članice razen Danske.

#### Člen 2

##### Čezmejni spori

1. Za namene te direktive čezmejni spor pomeni spor, kadar ima vsaj ena od strank stalno ali običajno prebivališče v državi članici, v kateri stalno ali običajno ne prebiva nobena druga stranka, na dan, ko:

(a) se stranki po nastanku spora dogovorita za uporabo mediacije;

(b) mediacijo odredi sodišče;

(c) po notranjem pravu nastane obveznost, da se uporabi mediacija, ali

(d) je bil za namene člena 5 izdan poziv strankam.

2. Ne glede na odstavek 1 je za namene členov 7 in 8 čezmejni spor tudi tisti spor, kadar se sodni postopek ali arbitraž, ki sledi mediaciji med strankami, začne v državi članici, ki ni država članica, v kateri so imele stranke stalno ali običajno prebivališče na dan iz odstavka 1(a), (b) ali (c).

3. Za namene odstavkov 1 in 2 se stalno prebivališče določi v skladu s členoma 59 in 60 Uredbe (ES) št. 44/2001.

#### Člen 3

##### Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljata naslednji opredelitvi:

(a) „Mediacija“ pomeni strukturiran postopek, kakor koli imenovan ali naveden, v katerem dve ali več strank v sporu poskuša prostovoljno s pomočjo mediatorja doseči dogovor o rešitvi spora. Ta postopek lahko začnejo stranke ali pa ga predlaga oziroma odredi sodišče ali predpiše zakonodaja države članice.

Vključuje mediacijo, ki jo vodi sodnik, ki ni pristojen za nobenega od sodnih postopkov v zvezi z zadevnim sporom. Izključeni pa so poskusi sodišča ali sodnika, ki mu je zadeva predložena v reševanje, med sodnim postopkom o zadevnem sporu.

(b) „Mediator“ pomeni vsako tretjo osebo, ki je zaprošena, da vodi mediacijo učinkovito, nepristransko in strokovno, ne glede na njen naziv ali poklic v zadevni državi članici in ne glede na način, na katerega je bila tretja oseba imenovana ali zaprošena za vodenje mediacije.

#### Člen 4

##### Zagotavljanje kakovostne mediacije

1. Države članice na kakršen koli način, ki se jim zdi primeren, spodbujajo razvijanje prostovoljnih kodeksov ravnanja in njihovo spoštovanje s strani mediatorjev in organizacij, ki opravljajo storitve mediacije, ter drugih učinkovitih mehanizmov nadzora kakovosti v zvezi z opravljanjem storitev mediacije.

2. Države članice spodbujajo začetno in nadaljnje usposabljanje mediatorjev, da se v odnosu do strank zagotovi učinkovito, nepristransko in strokovno vodenje mediacije.

#### Člen 5

##### Uporaba mediacije

1. Sodišče, na katerem je vložena tožba, lahko, če je to primerno in ob upoštevanju vseh okoliščin primera, stranke povabi, da za rešitev spora uporabijo mediacijo. Sodišče lahko stranke prav tako povabi, da se udeležijo informativnega sestanka o uporabi mediacije, če taki sestanki potekajo in so lahko dostopni.

2. Ta direktiva ne posega v nacionalno zakonodajo, po kateri je mediacija pred uvedbo sodnega postopka ali po njej obvezna oziroma povezana s spodbudami ali sankcijami, pod pogojem, da takšna zakonodaja strankam ne preprečuje uveljavljanja pravice dostopa do sodnega sistema.

#### Člen 6

##### **Izvršljivost v mediaciji doseženih dogovorov**

1. Države članice zagotovijo, da lahko stranke oziroma ena od strank ob izrecnem soglasju ostalih strank zahtevajo razglasitev izvršljivosti vsebine pisnega dogovora, doseženega v mediaciji. Vsebina takšnega dogovora je izvršljiva, razen če je v zadevnem primeru vsebina dogovora v nasprotju z zakonodajo države članice, v kateri je bila vložena zahteva, ali če njena zakonodaja ne predvideva njegove izvršljivosti.

2. Vsebino dogovora lahko sodišče ali drug pristojni organ v skladu z zakonodajo države članice, v kateri se vloži zahteva, razglasi za izvršljivo s sodbo, odločbo ali javno listino.

3. Države članice Komisiji sporočijo imena sodišč ali drugih organov, ki so pristojni za sprejemanje zahtev v skladu z odstavkoma 1 in 2.

4. Ta člen v ničemer ne vpliva na predpise, ki se uporabljajo za priznanje in izvršitev dogovora, ki je razglašen za izvršljivega v skladu z odstavkom 1, v drugi državi članici.

#### Člen 7

##### **Zaupnost mediacije**

1. Ker naj bi mediacija potekala na način, ki spoštuje zaupnost, države članice zagotovijo, da, razen če se stranke ne dogovorijo drugače, niti mediator niti osebe, ki sodelujejo pri vodenju postopka mediacije, v civilnih in gospodarskih sodnih postopkih ali arbitraži ne morejo biti prisiljene, da zagotovijo dokaze v zvezi s podatki, ki izhajajo iz postopka mediacije ali so z njim povezani, razen:

(a) kadar je to potrebno zaradi pomembnih razlogov javnega reda zadevne države članice, zlasti kadar je treba zagotoviti zaščito interesov otrok ali preprečiti poseg v telesno ali duševno integriteto osebe; ali

(b) če je razkritje vsebine dogovora, doseženega v mediaciji, potrebno za izvajanje ali izvršitev tega dogovora.

2. Nobena določba iz odstavka 1 državam članicam ne preprečuje uzakonitve strožjih ukrepov za varstvo zaupnosti mediacije.

#### Člen 8

##### **Učinek mediacije na prekluzivne in zastaralne roke**

1. Države članice zagotovijo, da stranke, ki so v poskusu reševanja spora izbrale mediacijo, zaradi izteka prekluzivnih ali zastaralnih rokov v postopku mediacije v nadaljevanju ne izgubijo možnosti uvedbe sodnega postopka ali arbitraže.

2. Odstavek 1 ne posega v določbe o prekluzivnih ali zastaralnih rokih, ki so del mednarodnih sporazumov, katerih pogodbenice so države članice.

#### Člen 9

##### **Informacije za širšo javnost**

Države članice na ustrezen način spodbujajo zagotavljanje informacij širši javnosti, zlasti prek svetovnega spleta, o tem, kako vzpostaviti stik z mediatorji in organizacijami, ki ponujajo storitve mediacije.

#### Člen 10

##### **Informacije o pristojnih sodiščih in organih**

Komisija na ustrezen način omogoči, da so informacije o pristojnih sodiščih ali organih, ki jih sporočijo države članice v skladu s členom 6(3), dostopne javnosti.

#### Člen 11

##### **Pregled**

Komisija najpozneje 21. maja 2016 Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru predloži poročilo o uporabi te direktive. Poročilo obravnava razvoj mediacije v vsej Evropski uniji in vpliv te direktive v državah članicah. Poročilu se po potrebi priložijo predlogi za prilagoditev te direktive.

## Člen 12

**Prenos**

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, pred 21. majem 2011, razen člena 10, za katerega se uskladitev izvede najpozneje do 21. novembra 2010. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih ukrepih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice predložijo Komisiji besedila temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

## Člen 13

**Začetek veljavnosti**

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

## Člen 14

**Naslovniki**

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 21. maja 2008

*Za Evropski parlament*

*Predsednik*

H.-G. PÖTTERING

*Za Svet*

*Predsednik*

J. LENARČIČ